

Thönissen 'een schilder met woorden'

ORANJESTAD - Moet een schrijver van Aruba altijd over Aruba schrijven of mag hij zijn inspiratie waar dan ook vandaan halen? Met deze hamvraag begon professor Wim Rutgers vorige week de presentatie van het boek van Jacques Thönissen in de Biblioteca Nacional Aruba. De vraag wordt overigens niet beantwoord. Thönissen woont al vanaf 1962 op Aruba en is en blijft in elk geval 'een schrijver van Aruba', ongeacht waarover hij schrijft.

Rutgers: 'Inmiddels heeft Jacques Thönissen een aantal boeken geschreven die zich al dan niet op het eiland afspelen. Hij heeft ook een ritme ontwikkeld in zijn publicaties. Voor een uitgever is een productie van elke twee jaar een nieuw boek een ideaal ritme om de lezersbelangstelling rond een auteur levend te houden. Jacques is daar redelijk in geslaagd met een grotere tussenpoos door de wisseling van uitgeverij als uitzondering.'

De laatste twee romans hebben een andere setting dan de eerdere. De uitgever noemt het boek *Devah* een 'Europese roman', 'waarschijnlijk om het boek dichterbij een Nederlands leespubliek te brengen', aldus Rutgers. Nu is in de laatste roman de plaats van handeling de Nederlandse provincie Limburg, rond een denkbeeldige plaats in Midden-Limburg, de geboortestreek van Thönissen, waar hij in 1939 het levenslicht zag en opgroeide. In 1962 kwam hij naar Aruba. Een groot deel van de roman gaat over de Tweede Wereldoorlog in Europa, in Limburg. Maar de roman voert ons vanaf de titel *Sarah, de Zwarte Madonna* ook naar Zuid-Frankrijk waar deze madonna vereerd wordt.

Rutgers: 'Er is sinds 1945 in Nederland een bibliotheek volgeschreven met verhalen over de Tweede Wereldoorlog. Aan Aruba is in diverse historische

werken aandacht aan deze oorlog besteed, ook wegens het enorme belang van de Lago olieraffinaderij voor de geallieerden. Maar Aruba heeft de Tweede Wereldoorlog heel anders ervaren dan het Europese deel van het Koninkrijk, Nederland. Jacques Thönissen heeft in *Sarah, de Zwarte Madonna* weer een ander perspectief gekozen. Ik ga niet veel over de inhoud zeggen, dat laat ik aan hemzelf over of anders aan u als lezer, talrijke lezers hoop ik, want het verhaal is meer dan de moeite waard. Uit het voorwoord kan ik echter wel verklappen dat er twee belangrijke elementen in Jacques' nieuwe roman spelen: de Tweede Wereldoorlog in Nederland én het lot van de zigeuners als door de nazi's vervolgte minderheidsgroep. Het verhaal is een eerbetoon aan de zigeuners. Centraal staat daarbij de Zwarte Madonna, die in Saintes Maries de la Mer in Zuid-Frankrijk vereerd wordt, een madonna die als beschermheilige ingeroepen wordt in alle aspecten van het dagelijkse leven en die genezende kracht zou hebben. De roman is meer dan alleen een oorlogsroman. Het verhaal gaat over het leven van alledag op het platteland in Midden-Limburg, in een milieu van jongeren en mensen op leeftijd, twee rivaliserende boeren op grote boerderijen, een wat op de achtergrond figurerende rijke en aanzienlijke rentmeester én de zigeuners die in de kleine gemeenschap zowel acceptatie als weerstand oproepen. Dat leidt tot conflictsituaties tussen goed en kwaad, die door rechtlijnig traditioneel katholicisme én syncretisme door de verering van de Zwarte Madonna aan wie genezingskracht wordt toegeschreven, maar bovendien ook door de oorlogsomstandigheden met collaboratie én verzet, versterkt worden. Zo heeft de roman ook een onverwachte mondiale actualiteitswaarde rond de soms felle discussie die er door de voorstanders en tegenstanders in het dorp gevoerd wordt over het al dan niet welkom heten en gastvrij opnemen van de zigeuners, die ieder jaar langskomen, zeker als ze in het nazi-Duitsland van voor

en tijdens de Tweede Wereldoorlog moeten vluchten. De zigeuners worden in de loop van het verhaal van nomaden tot vluchtelingen die nergens veilig meer zijn en aan wie een veilige plek moet worden aangeboden, wat natuurlijk in die omstandigheden bepaald niet zonder gevaar blijkt. Jacques Thönissen is een rasverteller. Het schrijfplezier straalt van elke pagina. Dat is in zijn gemakkelijk leesbare stijl direct al duidelijk. Jacques Thönissen heeft zijn geboortestreek al decennia lang verlaten maar hij weet de sfeer van het katholieke platteland van zijn jeugd nog feilloos op te roepen. Hij is een schilder met woorden. Jacques, van harte gefeliciteerd met je nieuwe roman, waarvan ik zeker weet dat die ook nu weer je inmiddels trouwe lezers schare veel plezier zal verschaffen ...'

Bron: *Antilliaans Dagblad*, donderdag 19 november 2015